

Monumentnummer*: 514814

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 31 oktober 2005
Kadaster deel/nr 82902/74

Woonplaats* Hemmen
Gemeente* Overbetuwe
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Hemmen
Locatieomschrijving BY Veldstraat

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Valburg	F			1
Valburg	F			563
Valburg	F			2197
Valburg	F			831
Valburg	F			534
Valburg	F			2204
Valburg	F			230
Valburg	F			535
Valburg	F			565

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG.

Tot de middeleeuwse aanleg moet de omgrachting van zowel de huisplaats, oorspronkelijk een eiland, als de omgrachting van het grotere kerngebied gerekend worden. Ook de toegang tot dit gebied aan de oostzijde, de zogeheten Zwarte Poort (onderdeel 4), dateert uit de oudste periode. Dit was de directe verbinding naar het dorp en de kerk. Hoe de verdere inrichting van het terrein geweest is, is onbekend. Waarschijnlijk is er na de bouw van het nieuwe Huis Hemmen in 1757 ook een formele tuinaanleg gerealiseerd. Hiervan is weinig terug te vinden. Wel is er een oude boomgroep naast de oostelijke gracht bestaande uit eiken en een tweetal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

platanen en een zeer oude solitaire plataan (*platanus xacerifolia*), naar aangenomen wordt één van de oudste van Nederland, ten oosten van de oprijlaan. Wellicht heeft zich aan deze zijde een met platanen beplante laan bevonden, waarvan dit de restanten zijn. De Veldstraat, die thans duidelijk als zichtas fungeert ten opzicht van het 18de-eeuwse huis, was bovendien in gebruik als postkoetsroute Wageningen-Nijmegen, waartoe bij de overgang over de Linge tol geheven werd. Zowel de functie, als zichtas, als de aanleg van Klein Hemmen aan deze laan duiden op een 18de-eeuwse samenhang. Maar of de aanleg van de Veldstraat en de bouw van het 18de-eeuwse huis tegelijkertijd heeft plaats gevonden, is niet bekend. In het eerste kwart van de 19de eeuw is het park in landschappelijke stijl getransformeerd. In deze vorm is het thans nog goed herkenbaar. Meest opvallende elementen hierin zijn de grote vijverpartijen die ontstaan zijn door het vergraven van de grachten. Een grote vijver voor het huis, de vergraven grachten rondom de huisplaats en een kleinere vijver ten noorden ontstaan door het vergraven van het Lingebed. Bij deze aanleg werd een rondgaande oprijlaan gecreëerd. Een tweede belangrijke laan vormt een rondwandeling langs de noordoostzijde om het aldaar gelegen weiland. Daarnaast zijn er nog enkele ondergeschikte wandelpaden. Het parkbos aan weerszijden van de Veldstraat werd in het tweede kwart van de 19de eeuw aangelegd. Het bestaat goeddeels uit eiken met enkele andere soorten en onderbegroeiing. Hoewel doorsneden door de Veldstraat is een eenheid gecreëerd door de aanleg van één rondgaande laan door beide delen. In het grotere westelijke deel is deze laan recht. In het oostelijke kleinere deel is de laan als slinger uitgevoerd. Ongeveer halverwege is een kleine verhoging in de laan aangebracht, gemarkeerd door drie kastanjabomen. Vanaf hier bestond een uitzicht over het aangrenzende weiland naar het naburige dorp Zetten. Door nieuwbouw en de aanplant van een bos ter maskering hiervan is een deel van het uitzicht te niet gedaan. In het westelijke deel is een tweede laan aangelegd evenwijdig aan de Veldstraat. Deze laan bood zicht op Klein Hemmen. Het kleine perceel tussen het parkbos en het terrein van Klein Hemmen is recent opnieuw beplant.

Waardering

De HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Hemmen is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een landschappelijke aanleg met behoud en inpassing van enkele oudere, middeleeuwse en 18de-eeuwse, elementen;
- wegens de aanwezigheid van de oudere boomgroep met platanen en de solitaire plataan.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument